

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

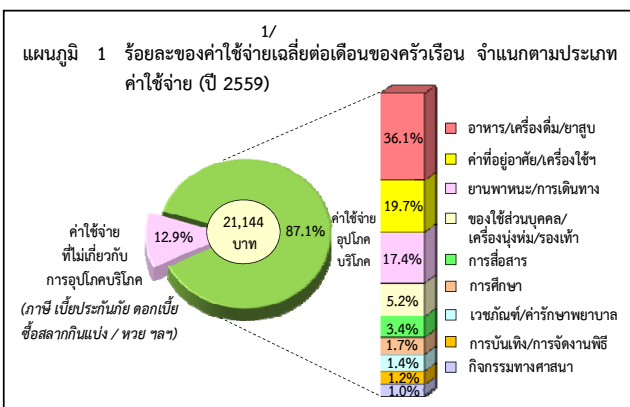
การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2559

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี 2559 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของสมาชิกในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายลักษณะที่อยู่อาศัย ตลอดจนการได้รับสวัสดิการ/ความช่วยเหลือจากรัฐ และใช้บริการของภาครัฐ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกเดือน (มกราคม - ธันวาคม 2559) จากครัวเรือนตัวอย่างในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล 52,000 ครัวเรือน ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายที่นำเสนอเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่จำเป็นต้องใช้ในการยังชีพเท่านั้น จึงไม่รวมการสะสมทุน เช่น ซื้อบ้าน/ที่ดิน และเงินออม ซึ่งสรุปผลการสำรวจที่สำคัญได้ดังนี้

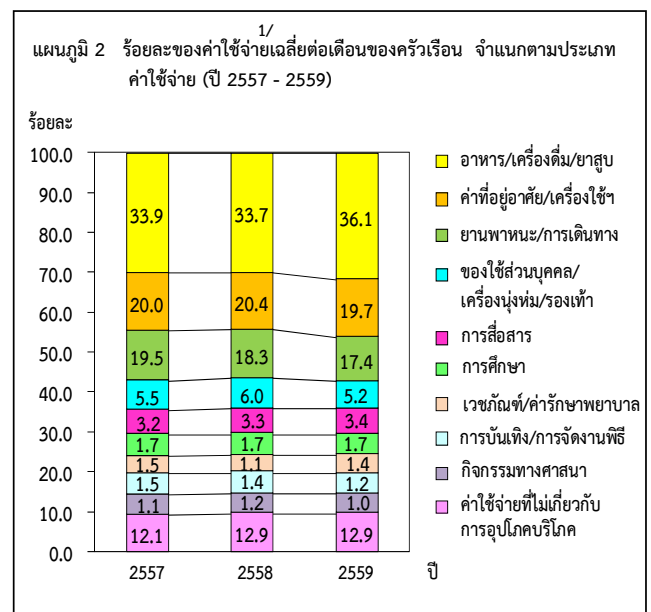
1. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน (ปี 2559)

ครัวเรือนทั่วประเทศ ในปี 2559 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 21,144 บาท ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ร้อยละ 36.1 เป็นค่าอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ (ซึ่งในจำนวนนี้มีค่าเครื่องดื่ม ที่เป็นแอลกอฮอล์ร้อยละ 1.2) รองลงมาเป็นค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้านร้อยละ 19.7 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและยานพาหนะร้อยละ 17.4 ของใช้ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้าร้อยละ 5.2 ใช้ในการสื่อสารร้อยละ 3.4 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาร้อยละ 1.7 ค่าเวชภัณฑ์/ค่ารักษาพยาบาลร้อยละ 1.4 ค่าใช้จ่ายสำหรับการบันเทิง/การจัดงานพิธีร้อยละ 1.2 และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางศาสนามีเพียงร้อยละ 1.0 ตามลำดับ สำหรับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค เช่น ค่าภาษี เบี้ยประกันภัย ดอกเบี้ย ซื้อมอเตอร์ไซด์/รถจักรยานยนต์/รถจักรยานยนต์/รถจักรยานยนต์/รถจักรยานยนต์ มีร้อยละ 12.9

2. การเปรียบเทียบประเภทค่าใช้จ่ายของครัวเรือน (ปี 2557 - 2559)

เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของครัวเรือนทั่วประเทศปี 2557 - 2559 พบว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนเพิ่มขึ้น ได้แก่ ค่าอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบจากร้อยละ 33.9 ในปี 2557 เป็น 36.1 ในปี 2559 สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ภายในบ้านมีการใช้จ่ายลดลงจากร้อยละ 20.0 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 19.7 ในปี 2559 เช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและการเดินทางมีค่าใช้จ่ายลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 3 ปี คือร้อยละ 19.5 18.3 และ 17.4 ในปี 2559 สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับของใช้ส่วนบุคคล/เครื่องนุ่งห่ม/รองเท้า/และกิจกรรมทางศาสนาในปี 2559 คือร้อยละ 5.2 และร้อยละ 1.0 ตามลำดับ สำหรับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ภาษี ดอกเบี้ย ซื้อมอเตอร์ไซด์/รถจักรยานยนต์/รถจักรยานยนต์/รถจักรยานยนต์/รถจักรยานยนต์) มีการใช้จ่ายเท่ากับปี 2558 คือร้อยละ 12.9

1/ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่จำเป็นต้องใช้ในการยังชีพ โดยไม่รวมค่าใช้จ่ายประเภทสะสมทุน เช่น การซื้อบ้าน/ที่ดิน และเงินออม เป็นต้น

3. การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของครัวเรือน รายภาค (ปี 2557 - 2559)

ในปี 2559 กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนสูงสุดคือ 32,091 บาท รองลงมาเป็นครัวเรือนภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 21,314 บาท 20,493 บาท และ 16,276 บาท ตามลำดับ ส่วนครัวเรือนภาคเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนต่ำสุด คือ 15,769 บาท เมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนทั่วประเทศ จากปี 2557 ถึง 2559 พบว่า เพิ่มขึ้นจาก 20,892 เป็น 21,144 บาท หรือเพิ่มขึ้น 252 บาท/เดือน หรือร้อยละ 1.2 โดยปี 2559 ครัวเรือนมีการใช้จ่ายลดลงจากปี 2558 ทำให้เห็นว่าการใช้จ่ายของคนในครัวเรือนมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น อาจมีผลกระทบมาจากปัญหาเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ ทำให้ครัวเรือนมีรายได้น้อยลง ส่งผลให้กำลังซื้อก็น้อยลงตามไปด้วย แม้แต่คนที่มีรายได้มาจากค่าจ้างเงินเดือนก็มีความไม่แน่นอนในสถานที่ทำงานเช่นเดียวกัน เช่นค่าล่วงเวลา หรือโบนัสก็น้อยลง ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก็ล้วนส่งผลกระทบต่อเงินจากกระเป๋าออกมาใช้จ่ายทั้งสิ้น กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดมีค่าใช้จ่ายในปี 2559 เพิ่มขึ้นจากปี 2558 มากที่สุดคือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 3.9

ตาราง 1 การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายภาค (ปี 2557 - 2559)

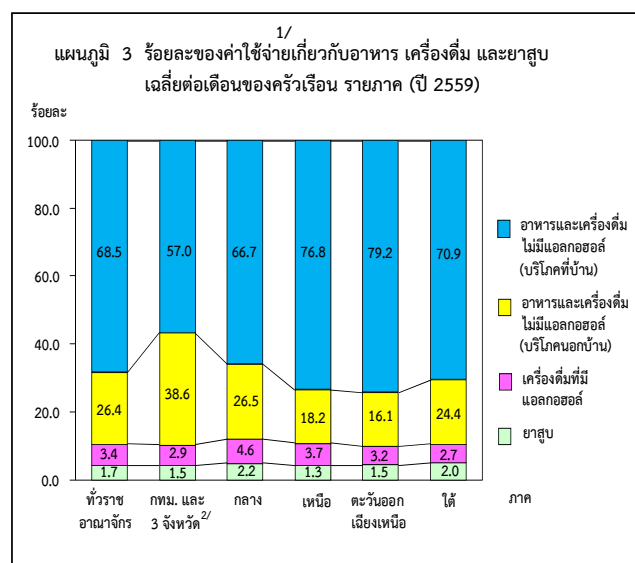
ภาค	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน			ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง	
	2557	2558	2559	58/57	59/58
ทั่วราชอาณาจักร	20,892	21,157	21,144	1.3	-0.1
กรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัด ^{2/}	31,606	30,882	32,091	-2.3	3.9
กลาง	21,144	21,055	20,493	-0.4	-2.7
เหนือ	15,286	15,268	15,769	-0.1	3.3
ตะวันออกเฉียงเหนือ	16,284	17,032	16,276	4.6	-4.4
ใต้	21,016	21,293	21,314	1.3	0.1

2/ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ

4. พฤติกรรมการบริโภคอาหารของครัวเรือน (ปี 2559)

เมื่อพิจารณาเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบของครัวเรือนทั่วประเทศในปี 2559 พบว่าเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์บริโภคที่บ้านร้อยละ 68.5 ซึ่งสูงกว่าการบริโภคอาหารดังกล่าวนอกบ้านถึง 2.6 เท่า และมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาสูบบักร้อยละ 3.4 และ 1.7 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่าครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการบริโภคอาหาร/เครื่องดื่มที่บ้านสูงสุด คือร้อยละ 79.2 และมากกว่าการบริโภคอาหารนอกบ้าน 4.9 เท่า ซึ่งแตกต่างจากครัวเรือนในกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์บริโภคนอกบ้านคือร้อยละ 38.6 ซึ่งสูงกว่าภาคอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด คือ เกินครึ่งของการบริโภคอาหารที่บ้าน (ร้อยละ 57.0) อาจเป็นเพราะความเป็นสังคมเมืองค่อนข้างสูง และการใช้ชีวิตที่เร่งรีบ แข่งกับเวลารวมทั้งปัญหาการจราจร เพราะฉะนั้น การซื้ออาหารพร้อมบริโภคนอกบ้านเป็นความสะดวกสบาย และประหยัดเวลามากกว่าซื้ออาหารมาปรุงที่บ้าน

1/ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่จำเป็นต้องใช้ในการยังชีพ โดยไม่รวมค่าใช้จ่ายประเภทสะสมทุน เช่น การซื้อบ้าน/ที่ดิน และเงินออม เป็นต้น

5. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายของครัวเรือนกลุ่มต่างๆ ในปี 2558 และ ปี 2559

เมื่อแบ่งครัวเรือนทั่วประเทศออกเป็น 5 กลุ่มเท่าๆ กัน โดยเรียงลำดับครัวเรือนตามค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคต่อคนต่อเดือนจากน้อยไปมาก (กลุ่มที่ 1 ค่าใช้จ่ายต่ำสุด และกลุ่มที่ 5 ค่าใช้จ่ายสูงสุด)

จากผลการสำรวจในปี 2559 พบว่าความเหลื่อมล้ำในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคของกลุ่มคนที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุด (กลุ่มที่ 5) มีส่วนแบ่งของการใช้จ่ายลดลงจากปี 2558 ร้อยละ 0.2 เช่นเดียวกับกลุ่มคนจน (กลุ่มที่ 1) มีส่วนแบ่งของการใช้จ่ายลดลงจากปี 2558 คือร้อยละ 0.4 ในขณะที่กลุ่มที่มีการใช้จ่ายปานกลาง (กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4) มีส่วนแบ่งของการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์ของความไม่เสมอภาคด้านการใช้จ่าย (Gini Coefficient) ในปี 2558 และ 2559 เมื่อแบ่งครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่ม ความไม่เสมอภาคระหว่างกลุ่มคนรวย และกลุ่มคนจนเพิ่มขึ้น จาก 0.239 เป็น 0.242 หรืออาจกล่าวได้ว่าในปี 2559 ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนเพิ่มขึ้นจาก ปี 2558 ไม่มากนัก

สำหรับค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคต่อคนต่อเดือน โดยเฉลี่ยลดลงจาก 6,403 บาทในปี 2558 เป็น 6,351 บาท ในปี 2559 ซึ่งเพิ่มขึ้นในกลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 โดยจะเห็นว่าอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายของกลุ่มคนรวย (กลุ่มที่ 5) ต่อกลุ่มคนจน (กลุ่มที่ 1) เพิ่มขึ้นจาก 6.0 เท่าในปี 2558 เป็น 6.3 เท่าในปี 2559

